

КАСБ ТАЪЛИМИ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ ТАЙЁРЛАШДА ИННОВАЦИОН ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ МЕТОДИКАСИ

Низомий номидаги ТДПУ
п.ф.н., О.А.Қўйсенов

Касб-ҳунар таълими умумий ўрта таълим ва олий таълим тизими узвийлигини ва узлуксизлиги таъмин этувчи босқич бўлиб, унинг ривожланиши олий таълим муассасаларида касб таълими ўқитувчиларини тайёрлашни такомиллаштириш билан чамбарчас боғлиқдир. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 4 октябрдаги «Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасалари учун педагог кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 400-сонли қарори касб-ҳунар коллежлари учун ўқитувчилар тайёрлайдиган таълим муассасалари зиммасига муҳим вазифаларни юклади.

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ҳайъатининг 2010 йил 17 апрельдаги 3/1- сонли қарори ҳамда 2010 йил 28 апрель “Илғор педагогик технологияларни Олий таълим муассасасида жорий этишни ташкил қилишга бағишланган ўқув семинарларини ташкил этиш тўғрисида”ги 164 сонли буйруғи асосида касб таълими ўқитувчиларини тайёрлашда “Касб таълими методикаси” фанидан инновацион илмий-методик ишланмалар тайёрлаш масаласи долзарб ҳисобланади.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, таълим тизими учун малакали кадрлар тайёрлаш борасида республикада катта амалий ишлар қилинмоқда. Хусусан, олий таълим муассасаларида давлат таълим стандартларига мос юқори малакали ўқитувчилар тайёрлаш бўйича касб таълими факультетлари, ўқитувчи ва раҳбар ходимлар малакасини ошириш марказларининг ташкил этилиши ва уларнинг замонавий ахборот-коммуникация технологиялари билан жиҳозланиши бунга мисол бўла олади.

Малакали кадрлар тайёрлашнинг муҳим омилларидан бири – бу таълим сифати ва самарадорлигини оширишдир. Таълим сифати ва самарадорлигини оширишда ўқитишнинг замонавий усуллари, шакл ва воситалари, ўйин технологиялари, муаммоли ўқитиш, хусусан, мустақил таълимнинг ноанъанавий методлари муҳим ўрин тутди. Бу эса олий таълим муассасаларида “Касб таълими методикаси” фанидан инновацион илмий-методик ишланмалар яратиш ва амалиётга жорий этиш, такомиллаштириш борасида илмий-педагогик изланишлар олиб боришни тақозо этади. Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда “Касб таълими методикаси” фанидан “Касб таълими методикасидан мустақил ишларни ташкил этиш ва бажариш методикаси” маъруза мавзусига лойиҳалаш методини қўллаган холад машғулот ишланмасини кўриб ўтамиз. тодикаси”.

Мавзунинг номи: “Касб таълими методикасидан мустақил ишларни ташкил этиш ва бажариш методикаси”.

Иштирокчилар: бакалаврият босқичи “_____” таълим йўналиши, _____-курс талабалари.

Таълимнинг мақсади: Касб таълими методикаси ўқув курси бўйича мустақил ишларни ташкил этиш ва бажариш бўйича кўникма ва малакаларни шакллантириш.

Режалаштирилаётган ўқув натижалари: мустақил ишлар ҳақида ва бажариш технологиясига оид тавсиялар ишлаб чиқади ва мустақил таълим олиш методикасининг мақсад ва вазифаларини англаб етади; касб таълими методикасидан мустақил ишларни бажаришда манбалардан фойдаланиш йўллари аниқлайди.

Лойиҳалаштириш фаолияти бўйича қуйидаги амалий кўникмаларга эга бўлади: мустақил таълим олишда юзага келадиган муаммоларни бартараф этиш ва вазифаларни аниқлаш; вазифаларни амалга оширишдаги усулларни танлаш ва улардан фойдаланиш; мустақил ишларни ташкил этиш технологияни амалга ошириш фаолиятини режалаштириш; мустақил ишларни бажаришда маълумот манбаларини аниқлаш, тизимга келтириш ва таҳлил этиш; натижаларни талаб даражасида расмийлаштириш ва керакли кўринишда тақдим этиш.

Талабалар лойиҳани муваффақиятли бажаришлари учун билишлари лозим бўлган билим, кўникма ва малакалар қуйидагилардан иборат:

Талаба қуйидагиларни билиши керак:

Мустақил таълим, мустақил фаолият, мустақил иш, мустақил ишларни бажариш технологияси, мустақил ишларни бажаришга оид манбалар. мустақил ишларнинг мақсади, мотиви, метод ва воситалари.

Талаба қуйидаги кўникмаларга эга бўлиши керак:

таҳлил этиш, таққослаш, тизимлаштириш, умумлаштириш, лойиҳалаш.

Талаба қуйидаги малакаларга эга бўлиши керак:

индивидуал ва ҳамкорликда ишлаш, когнитив, эвристик, креатив фаолият малакалари.

Лойиҳани бажариш тартиби: талабаларнинг аудитория ва аудиториядан ташқари мустақил фаолиятларида бажарилади, машғулот давомида тақдим этиб борилади. Лойиҳа натижаси навбатдаги машғулотда амалга оширилади.

Лойиҳанинг баҳоланиши – ишчи гуруҳлар томонидан бажарилган лойиҳа қуйидагича баҳоланади (гуруҳнинг ҳар бир аъзоси учун): талабалар томонидан бажарилган лойиҳанинг алоҳида қисмлари (макс. балл – 2); ҳисобот (макс. балл – 1,5); лойиҳа тақдимоти ва ҳимоя этиш жараёни (макс. балл – 1,5).

Лойиҳавий таълимни ташкил этиш босқичлари

Тайёрлов босқичи: лойиҳа билан танишиш; аудиториядаги машғулот вақтида талабалар фаолиятини ташкил этиш.

Лойиҳани бажариш босқичлари: аудитория ва аудиториядан ташқари фаолият даврида.

Яқуний босқич: лойиҳа тақдимоти, аудитория машғулотида талабаларнинг лойиҳалаштириш фаолиятини баҳолаш.

Лойиҳа асосида ўқитишни бошқариш: аудитория ва аудиториядан ташқари фаолиятда.

Таълим моделининг қисқача тавсифномаси

Лойиҳа асосида ўқитиш жараёнида қуйидагилар қўлланилади:

ўқитиш усуллари: лойиҳалаштириш усули, матн ва ахборот манбалари билан ишлаш, такдимот;

ўқитиш шакллари: оммавий, алоҳида, гуруҳий;

ўқитиш воситалари: лойиҳа топшириғи, услубий кўрсатмалар, ахборот технологиялари.

Лойиҳа топшириғи. Лойиҳа доирасида ечилиши керак бўлган муаммо: касб таълимида мустақил ишларни ташкил этиш ва бажариш методикасини ишлаб чиқишдан иборат.

Муаммо ости муаммолар:

1. Мустақил ишлар ҳақида ва бажариш технологиясини ишлаб чиқиш.
2. Мустақил таълим олиш методикаси ва касб таълими методикасидан мустақил ишларни бажаришда манбалардан фойдаланиш йўл-йўриқларини ишлаб чиқиш.

Лойиҳанинг мақсади (нима учун яратилаяпти?): касб таълимида талабаларнинг мустақил ишларини ташкил этиш ва бажаришнинг сифат ҳамда самарадорлигини ривожлантиришни ташкил этиш.

Лойиҳани амалга оширишдан эришиладиган натижа (лойиҳа маҳсули): талабаларни касб таълимида мустақил ишларини ташкил этиш ва бажаришнинг сифат ҳамда самарадорлигига эришилади.

Лойиҳадан фойдаланувчилар: таълим муассасаси раҳбарлари, профессор-ўқитувчилар, талабалар, КХК ўқитувчи ва ўқувчилари.

Лойиҳа доираси:

- бажарилиш муддати: бар ҳафта давомида (навбатдаги машғулотда такдимот қилинади), лойиҳа қисмлари белгиланган график асосида;
- иштирокчилар сони: гуруҳ талабалари 3 та ишчи гуруҳга бўлиниб, ҳар бир ишчи гуруҳда 5 тадан 8 тагача иштирокчи бўлиши мумкин.

Талабалар учун методик кўрсатмалар:

1. Тайёрлов босқичи.

1.1. Лойиҳа мавзуси билан танишинг, долзарблигини асосланг ва ечишингиз керак бўлган муаммони шакллантиринг.

1.2. Лойиҳа мақсади, предмети, объекти ва вазифаларини белгиланг.

1.3. Лойиҳа мавзусига доир ахборотлар билан танишинг.

2. Ўқув фаолиятини режалаштириш босқичи.

Лойиҳа бажарилишининг намунавий иш режаси

Иштирокчиларнинг Ф.И.О.	Топшириқ	Фаолият тури	Кутиладиган натижа	Бажарилиш муддати
*	Мустақил ишларни ташкил этиш бўйича лойиҳа доирасида	“Касб таълими методикасидан мустақил ишларни ташкил этиш ва	Лойиҳани амалга ошириш режаси шаклланади	Бир ҳафта

<p>гурух қатнашчиларни аниқланади, ҳар бир қатнашчининг вазифаси белгиланади Мустақил ишлар ҳақида ва бажариш технологияси бўйича тавсиялар ишлаб чиқишни аниқлаш. Мустақил ишларни ташкил этиш шакллари аниқлаш</p>	<p>бажариш методикаси” мавзуси бўйича қатнашчиларга топшириқлар тақсимланади</p>	
<p>Мустақил ишларнинг мураккаблик даражаси бўйича даражаси бўйича таснифларини аниқлаш Касб таълими методикасидан мустақил ишларни бажаришда манбалардан фойдаланиш йўл- йўриқларини аниқлаш Лойиҳани расмийлаштириш. Лойиҳа тақдироти бўйича ҳисоботни тайёрлаш</p>	<p>Мустақил ишлар ҳақида ва бажариш технологиясининг кўрсаткичли мезонлари ишлаб чиқиш</p> <p>Мустақил ишларни ташкил этиш шакллари амалга ошириш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқиш</p> <p>Мустақил ишларнинг мураккаблик даражаси даражаси бўйича таснифларини кўрсаткичларини ишлаб чиқиш Касб таълими методикасидан мустақил ишларни бажаришда манбалардан фойдаланиш усулларини ишлаб чиқиш</p> <p>“Касб таълими методикасидан мустақил ишларни ташкил этиш ва бажариш методикаси” мавзусининг долзарблиги ва мақсад ва вазифаларини кўрсатиб бериш Тақдироти MS Power Pointда слайдларини тайёрлаш</p>	<p>Мустақил ишлар ҳақида ва бажариш технологиясининг кўрсаткичли мезонлари ишлаб чиқиш аниқлаштирилади Мустақил ишларни ташкил этиш шакллари амалга ошириш усулларини аниқлаштирилади Мустақил ишларнинг мураккаблик даражаси даражаси бўйича таснифларини аниқлаштирилади Касб таълими методикасидан мустақил ишларни бажаришда манбалардан фойдаланишни аниқлаштирилади</p> <p>Ҳисобот</p>
<p>Слайд- презентация асосида лойиҳа тақдиротини тайёрлаш</p>		<p>Тақдирот</p>

Машғулот якунида MS Power Pointда тақдимотларни тайёрлаш бўйича қўлланмадан фойдаланган ҳолда лойиҳа тақдимоти тайёрланади ва талабаларнинг бажарган лойиҳалари асосида баҳоланади. Машғулотларни бу тарзда ташкил этиш бўлажак ўқитувчиларнинг мустақил фикрлашларини, эркин ижодий фаолият билан шуғулланишлари каби қобилиятларини шакллантиришда муҳим омиллар бири бўлиб хизмат қилади. «Касб таълими методикаси» фани талабаларнинг педагогика, психология, умумкасбий ҳамда махсус фанлардан олган билим ва кўникмаларини амалга тадбиқ этиш, касб - ҳунар коллежларида умумкасбий ва махсус фанлар бўйича дарс беришнинг шарт-шароитлари, ташкилий шакллари ҳамда методлари, шунингдек, уларга оид режалаштирувчи ҳужжатлар мазмуни билан таништирувчи, уларни тайёрлашни ўргатувчи фан бўлиб ҳисобланади. У ўз олдига ҳар томонлама баркамол ривожланган, ҳозирги замон руҳида тарбияланган, бозор иқтисодиёти даврида таълим-тарбия ишини ташкил этиш ва уни амалга оширишга оид долзарб муаммоларни ижобий ҳал эта оладиган, миллий истиқлол ғояси, миллий ва умуминсоний қадриятларимизни чуқур ҳис этиб, уларни таълим-тарбия мазмунига сингдира оладиган шахс – касб таълими ўқитувчисини тайёрлаш билан боғлиқ аниқ мақсадни қўяди.